

זמני כניסת ויציאת השבת

הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת
6:18	7:28	ירושלים
6:34	7:30	בני ברק
6:24	7:30	חיפה
6:32	7:29	באר שבע
6:55	7:55	ניו יורק
6:59	8:18	לונדון

ישמחתו

עלון שבועי להנחלת נועם כבוד השבת וקדושתה

זכור

על המדינות יאמר

הזעזועים העולמיים רודפים בזה אחר זה. מכאן ומשם זעזועים מדיניים, כאשר במדינות רבות השלטון קורס באחת ומרחץ דמים מתנהל בהם. במדינות אחרות זעזועים של איתני הטבע מפילים את חיתתם, סופות וסערות פוקדות איזורים רבים, בהם כאלו שלא פקדו אותם מעולם. זעזועים כלכליים מוזעזעים מדינות רבות, כאשר איש אינו יודע מה ילד יום.

אין ספק, כי הדבר משמש עבורנו כאות לקראת יום הדין המתקרב ובא, וכפי שאנו אומרים בתפילת ראש השנה: "ועל המדינות בו יאמר, איזו לחרב ואיזו לשלום, איזו לרעב ואיזו לשובע".

ויכולנו מתפללים בלב רועד, כי נפקד ונוכר לדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם, כי בכל מקום איש אינו בטוח בעצמו, ואיש אינו בטוח בעתידו.

במיוחד אמורים הדברים ליושבי ארץ הקודש, המצויים בעין הסערה כולה, והעתיד הקרוב אינו מבשר טובות בעין טבעית פשוטה. זקוקים אנו לרחמי שמים מכל מבט שהוא.

רבותינו גדולי הדור שליט"א עומדים ואומרים, כי החיזוק בנושא שמירת השבת וכבודה, ובמיוחד בזריזות לסיים את ההכנות לקראת השבת מבעוד מועד, ולהיות מוכנים חצי שעה לפני כניסת השבת לאחר סיום המלאכות, בכוחה להשפיע ברכה מרובה על כולנו. אין ספק, כי זקוקים אנו לתוספת שמירה וברכה, ובכוחה של הוספה בחיזוק כבוד השבת, בכוחה להביא תוספת ברכה מרובה.

אך בכל זאת, הגמרא בעצמה אומרת שם, כי אין זה הפירוש הפשוט של הפסוק, וכי מצוות "עירוב תבשילין" הוא מתקנת חכמים ולא מן התורה, והדרשה בפסוק היא רק בגדר אסמכתא.

הפירוש הפשוט של הפסוק איפוא, הוא לזכור את השבת, בשבת עצמה ואף ביום חול, וזאת למרות שלכאורה אי אפשר לשכוח את השבת. וכיון שהרי הפירוש לזכור, הוא לזכור כשאפשר לשכוח, בעל כרחנו אנו למדים, כי אם לא מזכירים את השבת, אפשר לשמור את השבת ולשכוח את השבת בו זמנית!

אפשר לשמור שבת, ולא לזכור שהשבת היא יום קודש לה', וזה גם נחשב שלא זוכרים את השבת. אפשר נחשב שלא זוכרים את השבת. אפשר לדעת שיש שבת, אבל לא לדעת מה המטרה של השבת, ומה השבת אומרת לנו, וזה גם נחשב שלא זוכרים את השבת. והתורה מצווה ואומרת: זכור את יום השבת לקדשו, לזכור לעשות אותה קודש, לזכור שיום זה מכובד מכל ימים, שיום זה הוא יום מחמדים, לזכור כמה קדושה וערך מיוחד יש ליום זה.

ואפשר לשמור את השבת, אבל אם עושים מלאכות ביום שישו עד הרגע האחרון, זה לא נקרא לזכור את השבת לקדשו, כי אם זוכרים ומודעים לכך שעוד רגע קט השבת כבר כאן, איך אפשר עוד להמשיך במירוץ העשייה הבלתי פוסק עד לרגע האחרון. לדחות את כל ההכנות לרגע האחרון, זה גם קצת גדר של השכחת השבת. לזכור את השבת, פירושו לחכות לה, להתכונן אליה מבעוד מועד.

ואנו כן נפגשים עם השבת כל שבוע, אבל בכל זאת זה לא מספיק. לא מספיק שיש "שמור את יום השבת לקדשו", לא מספיק שכשהשבת מגיעה נוהרים שלא לחלל אותה, שודאי זה דבר גדול מאוד ועצום ביותר, אבל אחרי הכל התורה באותה נשימה דורשת עוד: לזכור את יום השבת.

וכאן צריכים להבין, התורה מצווה עלינו לזכור דבר שלכאורה לא שוכחים, השבת זה לא משהו שיבוא עוד שנה, זה לא משהו שיבוא אחרי החגים, זה דבר שנמצא ומלווה אותנו כל שבוע ושבוע, כל ציר החיים שלנו נסוב סביב שבוע שמתחיל בתחילתו ונגמר ונחתם בשבת, ומה צריך "לזכור" את השבת? וכי אפשר לשכוח זאת? בתוך השבת עצמה צריכים לזכור את השבת? למה?

הז"ל כבר עמדו על כך, ולמדו מכאן דרשה מעניינת, והיות ועומדים אנו כבר בתוך שלושים יום שלפני ראש השנה שחל בערב שבת, מן הראוי לחזור כאן על דרשה זו הנוגעת לקביעות מיוחדת של חג הסמוך לשבת. הגמרא במסכת ביצה (דף ט"ו עמוד ב'), דורשת מכך שנאמר בפסוק שצריכים לזכור את השבת, שהזכירה היא מדבר שבא להשיכה אותה, "זכרה מאחר שבא להשיכו", ומה בא להשיכה את השבת? חג שחל בערב שבת, שהרי בחג עצמו מרבית בסעודות ובעונג, וכך השבת נשכחת לה, ולכן צריכים לזכור במיוחד את השבת בקביעות כזו, על ידי הכנת "עירוב תבשילין" מערב החג.

פעם בשנה יש פרשת זכור שבה קוראים באופן מיוחד את פרשת זכירת מעשי עמלק "זכור את אשר עשה לך עמלק", ופעם נוספת קוראים פרשה זו בסדר קריאת התורה על סדר הפרשיות בשבוע זה. כך פעמיים בשנה, מעלים אנו על זכרוננו את המצוה של מחייית זכרו של עמלק, סמל הרוע בעולם, שקירר את האמבטיה הרוותחת כשבני ישראל יצאו ממצרים ופחדם נפל על כל האומות.

איננו נפגשים עם עמלק העמלקי כל הזמן, אבל אנו מצויים לזכור את מעשיו הרעים ולמחות את שמו, ולחזור על כך לפחות פעם אחת בשנה, כי הרי צריכים לזכור את זה. וזה דבר מובן, אם לא שהיינו צריכים לחזור ולהזכיר על זה לפחות פעם בשנה, כי אז באמת היינו עלולים לשכוח מזה, שהרי איננו חיים עם עמלק, ובדבר שאין חיים עמו השכחה מצויה, והתורה רצתה שנוכר זאת, ולכן ציוו עלינו חכמים לפחות פעם בשנה לקרוא זאת כדי לזכור, לזכור כדי לא לשכוח, לא תשכח!

ויש זכירה אחרת! לפחות פעם בשבוע חוזרים אנו על פסוקי התורה שבהם אנו מצויים ועומדים "זכור את יום השבת לקדשו", כשאנו אומרים פסוקים אלו בתפילת שחרית של שבת, וחוזרים על כך לפני הקידוש בשבת בבוקר. מלבד זאת, המצוה היא באמת לזכור מידי יום את השבת, מעבר לכך שבשבת עצמה צריכים להזכיר את השבת על ידי קידושה בדיבור. כל זה נכלל בכתוב "זכור את יום השבת לקדשו", לזכור כל השבוע, לזכור ביום השבת עצמו, לזכור ולזכור.

פניני הלכה

שאלה: איך מקיימים את מצוות "זכור את יום השבת לקדשו"?

תשובה: במצוות "זכור את יום השבת לקדשו" נכללו כמה עניינים, ואלו הם: א' לקדש את השבת בדיבור פה, וזהו מצוה מן התורה לקדש את השבת בכניסתה בברכת קידוש, ויש הסוברים שמן התורה צריכים לומר ברכה זו על היין, ויש הסוברים שהחובה לומר על היין הוא רק מדרבנן ומן התורה יוצא בדיבור בלבד. ויש הסוברים שאף הבדלה במוצאי שבת כלולה במצוה זו.

ב' יש הסוברים שכלול בכך מצוות עשה ללמוד הלכות שבת במשך השבוע כדי לדעת איך לשמור את השבת.

ג' נכון ומהודר לזכור את השבת בפה ביום חול על ידי כך שכל דבר שקונה במשך השבוע, יקנה זאת לכבוד שבת, ואם מצא אחרת נאה הימנה משתמש בראשונה ביום חול וקונה את השניה לכבוד השבת, ובכך מקיימים זכירת השבת כל השבוע.

ד' מצוה למנות את ימות השבוע לימי השבת, ולכן צריכים למנות את הימים "ראשון" "שני", וכן הלאה, שבכך זוכרים תמיד את השבת, שהיום הוא יום ראשון לשבת, ולא כמו הגויים הקוראים לכל יום שם בפני עצמו. ויש אומרים שבאמירת "היום יום ראשון בשבת" קודם שיר של יום, מקיימים מצוות זכירת שבת, וטוב לכוון בשעת האמירה לקיים מצוות עשה.

ה' בכלל מצוות זכירת יום השבת הוא להוסיף מהחול על הקודש.

מקורות: א': פסחים קו, א ותוספות שם ד"ה זכרהו; רמב"ם שבת כט, א; חינוך מצוה לא; ניר ד, א ותוספות שם ועוד. ב': תורת כהנים פרשת בחוקתי ופירוש הראב"ד ור"ש משאנץ שם. ג': ביצה טז, א ורש"י שמות כ, ח (עם מפרשי רש"י רא"ם ומהרש"ל ושפתי חכמים) ומכילתא שם; ב"ח אורח חיים סימן רמב ושולחן ערוך הרב שם, י. ד': מכילתא שם ורמב"ן על התורה שם; ריטב"א ראש השנה ג, א; כתבי האר"י ומובא בשער הכולל לסידור תורה אור פרק י"א ובכף החיים סימן קלב ס"ק כו. ה': מכילתא שם.

לשון חכמים

מפני מה קורין שתי פרשיו הללו בכל יום ר' לוי ור' סימון, ר' סימון אמר מפני שכתוב בהן שכיבה וקיימה, ר' לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולין בהן, 'אנכי ה' אלהיך' - 'שמע ישראל ה' אלהינו', 'לא יהיה לך אלהי אחר' על פני - 'ה' אחד', 'לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא' - 'ואהבת את ה' אלהיך' מאן דרחים מלכא לא לישתבע בשמי ומשקר, 'זכור את יום השבת לקדשו' - 'למען תזכרו רבי אומר זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה' דכתי' ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקי' ותורה צוית וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד מצותיה של תורה וכו'.

ירושלמי ברכות פרק א הלכה ה

זכירת מעמד הר סיני ומעשה עמלק ומעשה מרים ומעשה העגל הן מצוות עשה של תורה, וגם זכירת שבת יש אומרים שמצוותה בכל יום, וטוב לזכור אצל קריאת שמע, שכשיאמר 'ובנו בחרת' יזכור מתן תורה, 'זקרבנתנו להר סיני לשמך הגדול' מעשה עמלק שאין השם שלם עד שימחה זרעו, 'להודות לך' הפה לא נברא אלא להודות ולא לדבר לשון הרע וזהו זכירת מעשה מרים, 'וזכרתם את כל מצות ה', זו היא שבת ששקולה כנגד כל המצוות, ומעשה העגל יש מי שאומר שזכור כשאומו 'ליחדך באהבה' ולא כאותה שעה שעשו את העגל שלא היה באהבה עם הקב"ה.

שולחן ערוך הרב סימן ס' סעיף ב'

אמרת השבת

ויכל אלוקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וגו', ויקדש אותו

(בראשית ב, א)

השבת - אמר הסבא מסלבודקא רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - אינה בריאה חדשה, שהרי לא נאמר בכתוב 'ויברא ה' את השבת', כי אם להיפך, 'ויכל אלוקים ביום השביעי, שבו נגמרה הבריאה של ששת ימי בראשית, אלא שבשבת נשלמה הצורה והתכנית של כל הבריאה, שביום זה לבשו כל ששת ימי המעשה צורה, ומהי הצורה שנקבעה בשבת? הקדושה, שעל ידי השבת התקדשו כל העולמות שנבראו בששת ימי המעשה.

וכשנעמיק עוד - הוסיף - יתברר שששת ימי המעשה הם בבחינת חומר לשבת, וכשם שהשבת היא גמר הבריאה כן הם ששת ימי המעשה התחלה לשבת. אי אפשר לשבת בלי ששת ימי המעשה, שהרי שבת הוא היום השביעי, ומשום כך כתב הרמב"ן (שמות כ, ח) שחובת זכירת השבת לקדשו אינה על יום השבת בלבד, כי אם על כל ימות השבוע, כי כל ימות השבוע הם חלק מהשבת, ולכן מקשרים את כל הימים לשבת, ומונים: "ראשון בשבת", "שני בשבת" וכן הלאה.

אור הצפון, מאמר "עונג שבת ועונג התשובה"

פרשת השבת

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך מצאיתם

למפצרים: (כה, יח)

בפרקי דרבי אליעזר (פרק מג) אמרו חכמים: אמרו ישראל למשה כתוב אחד אומר זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב אחד אומר זכור את אשר עשה לך עמלק, האידך יתקיימו שניהם זה זכור וזה זכור? אמר להם אינו דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ, זה כוס וזה כוס, זה זכור לשמור ולקדש את יום השבת, וזה זכור להשמיד ולאבד ולהכרית זרעו של עמלק. וכל הרואה מאמר זה משתומם, שכן מה הישיבות בין הזכירות ומה האחד סותר למשנהו?

בספר בני יששכר ביאר, כי הזכירה היא בדעת, והדעת משפיעה על השכל ועל המדות, והיא גם משפיעה ממרומים כפי איך שהאדם ממלא את דעתו.

מובן כי זכירת השבת, היא הגברת צד הקדושה בדעת האדם, שיום השבת הוא יום הקדושה בדעת, כנאמר "לדעת כי אני ה'" מקדשכם", ועל ידי זכירתנו בדעת את יום השבת, נוסף לנו כח קדושת שבת להשפיע לנו חסדים טובים ורחמים.

כיון ששמענו ישראל על המצוה לזכור את יום השבת, שהיא משפיעה קדושה על כל ימות השבוע על ידי שזוכרים אותה בדעת, עמדו ותמהו אם כך כיצד יתכן שיש מצוה לזכור את עמלק, הרי על ידי כך מקיימים אנו את הרוע בדעתנו, והרי הצטוונו למחות את זכרו של עמלק, והיה מן הדין למחות אותו כליל מזכרוננו ודעתנו, וזה היה טענתם של ישראל.

השיב להם משה רבינו, הדעת היא כמו כוס, שיכולה להשפיע לכיוונים שונים, לפי מה שממלאים בה. אכן בזכירת השבת וקדושתה, אנו משפיעים קדושה וחסדים על ישראל, אך מאידך בזכירת מעשי עמלק, יש בה סגולה להגביר גבורות ודינים על שונאי ישראל, ובכך מתקיים מחיית עמלק, וזה כמו כוס שמילאוהו חומץ. והו ביאור הפיוט בזמירות של שבת: "משוך חסדך ליודעך א-ל קנא ונקם", כלומר מצד אחד ישפיע הקדוש ברוך הוא על ידי דעת הקדושה של ישראל, חסדים מרובים וגלויים עליהם, ומאידך באותה דעת ישפיע קנאה ונקמה מרשעי האומות, שגם זה יבוא על ידי זכירתם לרעה בדעתם של ישראל.

מאמרי חודש אדר מאמר ג' דרוש א

מעשה לשבת

המנוסה מהחזית

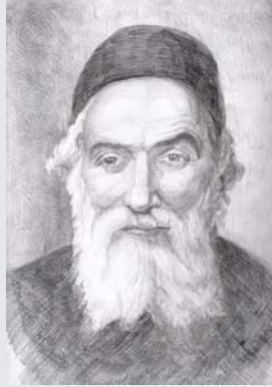
הגשר. אך החפץ חיים לא עשה שום חשבון, והחליט לדרת, ובעקבותיו פמלייתו ומלויו.

בלילה רעשו וגעשו סביבם מחנות של חיילים מכל המינים שנסעו בדרכם לחזית. המחלקות הראשונות שפגשו בהם פטרום בלעג וקלס בלבד, אך מיד הפך הצחוק למשחק פרוע, לפידי האש שהחיילים נשאו איתם כדי להאיר את הדרך, הוטלו על החבורה. הנה נופל לפיד סמוך לחפציהם, ואך נס אירע להם שלא אחזה בהם האש. לבו של כל אחד מהם רועד מפחד, "מי יודע למה מסוגלות כנופיות פרועות שכאלה? עוד עלולים הם גם לירות מרוביהם, הרי כהפקר היינו בעיניהם!".

כראותם כך, התחננו כל הנוסעים בדמעות ובתחנונים לפני החפץ חיים, שבמדה ורכבת תעצור בשכונתם, יסכים לנסוע בה. אולם החפץ חיים, שכבר לא היה צעיר, כי נבצר ממנו להסכים לכך, שכן עלול להגרם... חילול ה'... מי שיראה אותו כך, ידע רק זאת שהחפץ חיים הגיע ברכבת ביום השבת, ואילו זאת שהיה בנסיעתו משום פיקוח נפש זאת לא ידע, ולכן הוא ביקש מכולם שיסעו, ואותו ישאירו לבדו כאן. הוא חזר והדגיש, כי הם רשאים וחייבים לנסוע, שסכנת נפשות דוחה את השבת, אבל הוא אינו יכול לנסוע כי חילול ה' אינו נדחה מסכנת נפשות. אולם כולם החליטו פה אחד, כי יהיה אשר יהיה, בלא הרבי הם לא נוסעים.

כולם הבטיחו לחפץ חיים, כי מחוץ לבית התיבות של התחנה הראשונה לא יצא איש מהם במשך כל יום השבת, וכי איש מהם לא יגלה מי הם ומאין הם נוסעים, בתנאים אלו סברו הם כי לא יוכל לצאת חילול ה', והחשבו כי כך הוא יסכים לנסוע.

והנה נשמעו עקבות של רכבת, אך זו לא נעצרה. אולם אחד מבני החבורה הצליח לקפוץ לתוך הרכבת הנוסעת, ובבוקרו של השבת הגיע למולדז'צנה וריץ מיד אל הרב לבית הכנסת וסיפר לו הכל. המשך יבוא בע"ה

הנמנע היה לצפות להגיע למולדז'צנה בטרם תשקע החמה. במבוכתם ייחלו כולם למוצא פיו של החפץ חיים, אך זה ישב שעה ארוכה מחריש ומעמיק חשוב. לפתע נעור כמקיץ משנתו ואמר:

"עתה, לכשרק תיעצר הרכבת, ארד ואשבות בשדה. אתם - פנה אל מלויו - רשאים להמשיך ולנסוע, הנסיעה מותרת! אך אני מבקש למסור את נפשי למען השבת! שמירת השבת דומה והיא עולה תמיד בקלות יתירה".

למשמע דברים אלו, גמרו הכל בנפשם, על אף הסכנה הגלויה, לעשות כדוגמת רבם.

לא חלף זמן רב, והרכבת נעצרה דוקא במקום מסוכן למאוד, ליד גשר צומת הדרכים של מסילת הברזל. ליהודים, שהרוסים תמיד חשדו אותם כמרגלים, להשאיר יממה שלמה בשדה, סמוך לגשר שמוגשר בין מסילת הברזל הראשית לבין חזית המלחמה, היתה הסכנה גדולה לאין ערוך. עלול היה להמתח עליהם חשד שכוונתן לשרטט תכניות או שמא להפציץ את

היה זה בשבוע של סליחות באלול שנת תרע"ה, בעיצומה של המלחמה העולמית הראשונה, הצבא הגרמני הלך הלוך והתקרב לפלך וילנה. החליט החפץ חיים לעזוב את ביתו שבראדין, ולהתכנס לתוך פנימה של רוסיה יחד עם משפחתו, חתנו מנהל הישיבה רבי צבי לוינסון, ראש הישיבה רבי נפתלי טרופ, רבי אלחנן וסרמן ועמם חלק גדול של תלמידי הישיבה, בעוד החלק הקטן יותר נשאר בראדין תחת פיקוחם של ראש הישיבה רבי משה לנדינסקי והמשיגה רבי יוסף אריה ננדיק.

רבות נמלך החפץ חיים עד שהחליט על צעד זה. כדרכו תמיד בהיותו שרוי בהתלבטות ולא ידע כדת מה לעשות, הטיל גם הפעם את הגורל הנקרא "גורל הגר"א", אותו הטיל רק בעת צורך גדול, כשהוא מתייחס לתוצאות הגורל כאל דברי נבואה, גורל הנעשה עם ספר התנ"ך לפי סדר מיוחד הידוע ליודעי ח"ן לפי מסורת מיוחדת, והפסוק שעלה בגורל היה "ויחץ את העם... לשני מחנות... והיה המחנה הנשאר לפליטה", ולאור זאת חילק החפץ חיים את ישיבתו כאמור.

הם עזבו את ראדין על דעת לנסוע לעיר סמילוביץ שבפלך מינסק, כשהם יצאו בתחילת השבוע, כדי שייגיעו מבעוד מועד לפני השבת. אך הדרך כרוכה היתה בסכנת נפשות. לא נסעו, אלא נגרו ברכבות ארוכות, שהיו גדושות חיילים ואזרחים שנמלטו מאותם מקומות שהחזית התקרבה אליהם. הרכבות התנהלו באטיות יתירה, כל שעה היו נעצרות כדי לפנות את הדרך בפני הצבא הפונה לחזית. כך נגרו במשך קרוב לשבוע. ביום שישי לפנות ערב, הגיעו בקושי למרחק של קילומטרים אחדים מהתחנה המרכזית מולדז'צנה שמעבר מזה לווילנה.

מאליו מובן, כי דאגתם העיקרית של הפמליה הנכבדה היתה בדבר השבת. ההנהיה בדרך כרוכה היתה בחזקת סכנה, בעטיים של החיילים הפרועים שחיי היהודים היו להם כהפקר, ואם להשאיר ברכבת, הרי לאור האטיות שזו התנהלה לה, מן

דבריהם הם זכרונם

הרבי רבי שמחה בונים מפשיסחא זצוק"ל - י"ב אלול תקפ"ז

"הרבי רבי בונים", שם שהפך למושג פלאי מקודש ונערץ. רבם של ראשי אלפי ישראל היה הרבי רבי בונים, שבצילו הסתופפו גאוני עולם וקדושי ארץ ששמש נהגה בסילודין מזה קרוב למאתיים שנה, והם שמו אונם כאפרכסת לכל הגה שיצא מפיו רבם, כשהבינו כי גם כשרבם הקדוש אומר דברים הנראים כדברי חולין פשוטים, מונחת בהם כוונה עמוקה וייחודית.

פעם הסתופף אחד הצדיקים בצילו של הרבי ר' בונים, ושאל אותו על מה שאומרים בזמירות השבת "המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא", שלכאורה היה צריך להיות הפוך, קודם ממהרים לבוא ואחר כך ממהרים לצאת? השיב לו הרבי ר' בונים קצרות: אם כך זה לא יסתדר עם החרוז [בלשונו באידיש: "וועט עס דאך נישט אויסקומען צום גראם"]. היו שהבינו את כוונתו כפשוטו, שאכן היה ראוי לומר להיפך, אך מחבר הפיוט הפך את הסדר, כדי לסדר את הפיוט לפי החרוז שבכל הקטע ["אוהבו", "לבוא", "ערובו" "בו"].

אך תלמידו רבי חנוך העניך, שלימים כיהן כאדמו"ר באלכסנדר ומילא את מקומו של בעל החידושי הרי"ם - אף הוא תלמידו של הרבי ר' בונים - בהנהגת העדה הגדולה, ביאר את דברי רבו, כי כוונה עמוקה יש בהם, כי השבת אמורה להיות חרוז אחד של קדושה, על ידי שקדושת השבת משפיעה ומרוממת את האדם בימות החול שלאחריהם, שמכוחם מצפה ומתרום עוד לקראת השבת השניה, המרוממת אותו יותר מכך, וכך נהפכים כל חייו לחרוז אחד של קדושה, ולחיבור ענייני החול עם הקודש. לפיכך הקדים הפייטן ואמר "המאחרים לצאת מן השבת", שעל ידי השבת הראשונה שהשפיעה עליהם קדושה מאחרים הם לצאת ממנה, עד כי "ממהרים הם לבוא לקראת השבת הבאה" כשכל ימיהם מתחרזים בקדושה אחת.

יְדֵי הַשַּׁבָּת

יְלָדִים יְקָרִים!

אָנוּ מִצְוִיִּים בְּשַׁבַּת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלּוּל, יְמֵי הַרְחָמִים וְהַרְצוֹן.

הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים מְרְמְזִים בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעָה עַל מַהוּת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה בְּהִיוֹתוֹ חֹדֶשׁ שֶׁל תְּשׁוּבָה, שְׁמֹן נְאֻמָּר בַּתְּחֵלֶת הַפִּרְשָׁה "וַיִּבְרָא אֱת אֲבִיהַּ וְאֶת אִמּוֹהָ יִרְחַ יָמִים", בְּשִׁתְּרָמְזוֹ הוּא שֶׁבְּחֹדֶשׁ זֶה חוֹזְרִים כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בְּתִשְׁבּוּבָה אֶל אֲבִיהֶם שְׁבִשְׁמִימִים, וּמִתְקַרְבִּים אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵף הוּא מִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמָר "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי".

כָּל יוֹם מִיָּמֵי הָאֱלּוּל, תּוֹקְעִים אָנוּ בַּשּׁוֹפָר, כְּדֵי לְהַזְכִּיר לָנוּ עַל יוֹם הַדִּין הַהוֹלֵךְ וּמִתְקַרֵּב, כְּדֵי שְׁנִשְׁוֹב וּנְתַקַּרֵּב אֶל ה', וְלֹא נִשְׁקַע בְּעוֹלָם שֶׁל חֲמִירוּת הַסּוֹחָב אֶת הָאָדָם עִמּוֹ לְמִצּוּלוֹת.

מִנְהַג עֲדוֹת קְדוּשׁוֹת בְּיִשְׂרָאֵל אֵף לומר סְלִיחוֹת בְּמִשְׁפָּךְ כָּל יוֹם מִיָּמֵי הַחֹדֶשׁ, לְרִצּוֹת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדַבְרֵי תַחֲנוּגִים וְתַפִּלָּה מֵעַמְקַ הַלֵּב.

כָּל יוֹם עוֹשִׂים זֹאת, מְלַבֵּד יוֹם אֶחָד בַּשְּׁבוּעָה, שֶׁבוּ לֹא אוֹמְרִים סְלִיחוֹת, וְלֹא תוֹקְעִים בַּשּׁוֹפָר, זֶהוּ בְיּוֹם הַשַּׁבָּת. אֲפִילוּ אִם רֹאשׁ הַשְּׁנָה עֲצָמוּ יוֹצֵא בְּשַׁבַּת, לֹא תוֹקְעִים בוּ בַּשּׁוֹפָר.

עַל תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשְּׁנָה עֲצָמָה, נְאֻמָּר בַּגְּמָרָא שֶׁאִסּוּר לְתַקְעוֹ עַל בְּשַׁבַּת מִשּׁוּם גְּזֵרָה מְנַחֶדֶת שֶׁיִּלְךָ לְלַמּוֹד אֶת דֵּינֵי תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר. אֵף לְכַאוּרָה עַל תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלּוּל לֹא שֶׁנֶּה טַעַם זֶה, וְאוּלַי הִנֵּה מְקוֹם לומר שֶׁתְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלּוּל לֹא תִהְיֶה אִסּוּרָה בְּשַׁבַּת. אֲבָל בְּכָל זֹאת, רוֹאִים אָנוּ כִּי בְּשַׁבַּת לֹא תוֹקְעִים בַּשּׁוֹפָר, לֹא אוֹמְרִים סְלִיחוֹת, וְלֹא וְדוּ.

כִּי בְּשַׁבַּת לֹא צְרִיכִים תִּזְכָּרְתָּ לְקַרֵּב אֶת הָאָדָם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי בְּשַׁבַּת אָנוּ מִמְּיָלָא הַרְבֵּה יוֹתֵר קְרוֹבִים וְהַרְבֵּה יוֹתֵר מְהוּרִים. בְּחֹדֶשׁ אֱלּוּל צְרִיכִים תִּזְכָּרְתָּ וּפְעֻלוֹת כְּדֵי לְהִתְקַרֵּב לַה', אֲבָל בְּשַׁבַּת אֲנַחְנוּ קְרוֹבִים יוֹתֵר מִמְּיָלָא, לְעוֹלָם הַטְּהוֹר וְהַנְּקִי.

מֵה שְׁנֹדֶרֶשׁ מֵאֵתְנֵנוּ הוּא רַק לְהִתְפַּנֵּן לְקִרְאֵת הַשַּׁבָּת, וְלְהִתְבַּוֵּן בְּשַׁבַּת עַל הַקְּדוּשָׁה הַנִּנְסָקֶת מִסְבִּיב בְּעוֹלָמוֹ הַמְּנַחֵד שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שַׁבַּת שְׁלוֹם וּמְבֹרָךְ.

משל ונמשל

אי אפשר ליפול ולקפוץ אל הימים הנוראים בלא הכנה מתאימה, כפי שאי אפשר ליפול ולקפוץ אל השבת ללא הכנה, וכמאמר חז"ל: "מי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת ומי שלא טרח בערב שבת מה יאכל בשבת".

לרבי הקדוש רבי חיים מצאנז וצ"ל היה על כך משל: היה היו שתי משרתות בשני בתים, האחת פקחית וחרוצה, והשנייה סכלית וחרוצה...

מה החילוק ביניהן? הראשונה היתה עמלה כל היום כולו, כדרך המשרתות. ובערב, בהיותה מותשת ועייפה, לא הלכה לנוח בטרם תכין את כל הנחוץ לה ליום המחרת. היא הכינה עצים להסקה, והניחה אותם ליד התנור לייבוש. היא ניפתה את הקמח, והכינה את כל מצרכי המזון. רק לאחר מכן הלכה לישון.

בבוקר, בקומה, הציתה אש בעצים היבשים והסיקה את התנור, היא לשה את הקמח והניחה לו לתפות, בינתיים ערכה את השולחן, שבה לאפות את הלחם, וכששב בעל הבית מהתפילה, קידם את פניו חום נעים וניחוח טרי של פת אפויה, שולחן ערוך ומאכלים ערבים.

המשרתת השנייה, סיימה את עבודת יומה, ופנתה לישון לאחר היום המתיש. בבוקר, כאשר הלך בעל הבית לתפילה, יצאה אל מחסן העצים והביאה גורי עצים להסקה, העצים היו לחים ורטובים והאש לא אחזה בהם. היא בובזה זמן יקר בניסיון להציתם, ולבסוף, כאשר ניצתו, התמלא הבית בעשן סמיך ומחניק. כששב בעל הבית מן התפילה, היה הבית מלא עשן, והמשרתת לשה במהירות את הבצק, לאחר שניפתה את הקמח. ישב בעל הבית אל השולחן שלא היה ערוך, השתעל מחמת העשן, והמתין לחם שיאפה. לעיסה לא היה זמן לתפוח, והתנור לא היה עדיין חם דיו. גם העצים הרטובים לא בערו כראוי, והלחם יצא נוקשה וחסר טעם. בעל הבית קצף ורגז, והמשרתת רטנה והתלוננה. מה קרה? על מה הכעס? היא הרי עובדת קשה, ובכמה מאמצים עולה לה להצית את האש בורדים, איך היא יכולה למהר כל כך? הרי רודים בה בפרך...

הנמשל:

כך הוא גם בימי הדין, לא יתכן שיתחיל האדם להתכונן לראש השנה בראש השנה עצמו, כי אז ידמה הוא לאותה משרתת סכלית, יצית את האש ולא תתפס... אשרי הוא לו למי שמכין את עצמו מראש, ומגיע ליום הדין מוכן מבעוד מועד, כי אז לבו כבר פתוח לקלוט את רשמי היום הקדוש, ואדונו ישבע רצון מעבודתו! והדברים נכונים ומדוייקים גם לגבי השבת.

ישמחו

מופין בדואר אלקטרוני בכל קצוות תבל.
לזיכוי הרבים נא הדפיסו
והפיצו בין מכריכם!

לקבלת הגליון בכל שבוע,
ולהערות הצעות ותרומות

yismechu@yismechu.com 052-7636030